

Mednarodno, bližnje, domače

Slovensko in hrvaško etnološko društvo sta v začetku oktobra organizirali že 14. *Vzporednice med slovensko in hrvaško etnologijo*, simpozij, na katerem predstavniki dveh sosednjih »malih evropskih etnologij« premišljajo aktualna znanstveno-strokovna vprašanja – letos odzivanje kmetov in podeželjanov na razvojne, kulturno stereotipne, znanstvene in druge dominantne diskurze. Domača etnološka/antropološka scena pušča pečat tudi v širših mednarodnih okvirih. Meta Gorup in Dan Podjed v sklopu Evropskega združenja socialnih antropologov_inj (EASA) prirejata vsakoletni dogodek *Zakaj svet potrebuje antropologe_inje?*, katerega moto je seznanjanje zaposlovalcev, da je naše znanje »uporabno« – letos novembra sta v Tartuju že četrtrič popularizirala antropološko znanje. Tudi Slovensko etnološko in antropološko združenje Kula je letos v Dubrovniku soorganiziralo večjo konferenco Mednarodne unije antropoloških in etnoloških znanosti (IUAES). Pred kratkim pa sem se razveselil novice, da sta Nataša Gregorič Bon in Jaka Repič pri založbi Berghahn Books v prestižni seriji združenja EASA objavila zbornik o antropologiji prostora in kraja. Gotovo je bera nedavnih mednarodnih prebojev iz tukajšnjega akademskega okolja še bogatejša. Gotovo pa vse naštetu spet ne predstavlja takega preboja, da bi slovenska etnologija in antropologija postala bistveno mednarodno pomembnejša. A vseeno, mednarodni ugled nacionalne produkcije vednosti ni nepomembna stvar in naštetu dejanja oziroma dogodki so ga okrepili.

Toda ali nacionalna etnologija in/ali antropologija (lahko dodamo tudi folkloristiko) sploh obstaja? Na srečo imamo več različnih društev, izobraževalnih ustanov, raziskovalnih skupnosti, znanstvenih revij itn., ki ustvarjajo večplastno raziskovalno okolje, po eni strani zaznamovano z narcizmi (malih) razlik, po drugi relativno povezano z zanimanjem za skupna raziskovalna vprašanja. Povrhu to (prav tako na srečo) ne pomeni, da so posamezniki togi, saj vsaj tiste boljše raziskovalke in raziskovalci dobro vedo, s čim se ukvarjajo in kako o tem razpravljajo kolegi_ce, ki delajo v drugih krajih, na drugih ustanovah, so študirali po drugačnih programih itn. Drugače rečeno: nacionalni znanstveni prostor obstaja, če beremo dela drug drugega. A da ne bo pomote, brati drug drugega ne pomeni, da se moramo v vsem (ali sploh) strinjati, pač pa s tem do misli sopotnika_ce pokažemo vsaj toliko spoštovanja, da jo vzamemo v premislek. (Medklic: zdi se, da je kritičnih razprav v domačem prostoru premalo – mar se prevečkrat osebno poznamo in bojimo drug drugemu zameriti?) In da, v primeru Slovenije, kjer se je etnologija in antropologija v dobršni meri razvijala v okviru Jugoslavije, so dobre raziskovalke in raziskovalci posebej pozorni tudi na konceptualne »vzporednice« in razločke na tem območju.

To pišem nekoliko vznemirjen ob branju obsežne novejšje domače antropološke razprave o postsocializmu, v kateri ne najdemo niti ene same domače antropološke ali etnološke reference o tej temi (prav tako ne najdemo avtorjev z območja nekdanje Jugoslavije). Kaj je vzrok za to, lahko le ugibamo. Pomislil sem, da so vsa »velika imena« mednarodnega prostora svoje mesto v knjigi našla zato, ker jih pač razprave o tej temi navadno ne izpuščajo, ker so torej splošna mesta, medtem ko je domače analize treba prebrati natančneje, jih premisliti in analizirati pionirsko, saj tega pred nami zelo verjetno niso storili drugi (govorimo vendarle o znanstveni »periferiji«, za katero antropologi postsocializma s te iste »periferije« ugotavljajo, da tam nastalih del avtorji iz znanstvenih »središč« ne berejo). A možno je tudi, da avtorica domače produkcije na tem polju sploh ne pozna ali, še huje, da je niti ne zanima, češ saj vsa antropološka kakovost tako ali tako prihaja od drugod (natančneje: iz Zahodne Evrope in ZDA). To je posebno kozmopolitstvo, ki uprizarja elitni dialog z mednarodnimi »velikani«, »med domačimi« pa deluje ozkogledno in nevedno.

V pričujočem *Glasniku* je prostor tudi za postsocializem. Prostor je za premišljanje poklicne etike – nemara bomo v prihodnje morali spregovoriti tudi o etiki branja in navajanja drug drugega. Prostor je za etnografske raziskave, historične analize in teorijo – tudi za nič kaj sramežljivo, nedvomno drzno (in nemara prebojno?) prespraševanje teorij antropološkega velikana, katerega misli postajajo obča mesta sodobne etnologije in antropologije. Veseli me, da se to uredniško obdobje zaključuje s številko, v kateri objavlja nehomogena skupina avtoric in avtorjev z občutkom za mednarodno, bližnje in domače.